

Sygn. akt *IX C 478/15*

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 02 marca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Słupsku IX Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Elżbieta Sawko

Protokolant: Tomasz Bajek

po rozpoznaniu w dniu 17 lutego 2016 roku

na rozprawie

sprawy z powództwa **G. K.**

przeciwko **A. M.**

o wydanie

1. Nakazuje pozwanej A. M., aby wydała powodowi G. K. samochód osobowy marki S. (...), nr rej. (...), nr nadwozia (...), iPada 2 16 (...) + 3g B., myjkę do okien i luster K. (...) plus, łóżko (...) 180/200 z pojemnikiem i materacem O. T. (...)/200 i drukarkę B. (...).
2. W pozostałym zakresie postępowanie umarza.
3. Znosi wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego.
4. Zasądza od pozwanej A. M. na rzecz powoda G. K. kwotę 449,00 (czteryście czterdzieści dziewięć 00/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt IX C 478/15

UZASADNIENIE

Powód **G. K.** wniósł o nakazanie pozwanej A. M., aby wydała powodowi samochód osobowy marki S. (...), nr rej. (...), nr nadwozia (...), (...) 2 16 (...) + 3g B., myjki do okien K. (...) plus, łóżka M. plus 180/200 z pojemnikiem i materacem O. T. 180/200, spinki stalowe do mankietów marki A. nr (...) i drukarkę B. (...). Nadto domagał się zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Uzasadniając żądanie powód wywodził, że pozostawał z pozwaną w związku konkubenckim przez kilka lat. Pozwana A. m. wyprowadziła się z domu powoda na początku miesiąca stycznia 2015 roku, zabierając ze sobą ruchomości objęte żądaniem pozwu, a będące wyłączną własnością powoda.

Pozwana **A. M.** domagała się oddalenia powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów procesu według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Pozwana przyznała, że strony przez 7 lat pozostawały w konkubinacie, a przez 5 lat wspólnie zamieszkiwały. Zarzuciła jednocześnie, że jest współwłaścicielką samochodu marki S. (...) i stanowi on współwłasność stron, wobec czego na równi z powodem jest uprawniona do władania nim. Utrzymała także, że nigdy nie była w posiadaniu spinek do mankietów, których wydania powód się domaga, zaś pozostałe ruchomości objęte żądaniem pozwu stanowią jej własność, gdyż powód przedmioty te pozwanej darował.

W toku procesu powód cofnął pozew w części co do żądania nakazania pozwanej wydania spinek stalowych do mankietów marki A. nr (...).

Sąd ustalił, co następuje:

Powód G. K. i pozwana A. M. przez siedem lat pozostawali w konkubinacie, a przez pięć lat wspólnie zamieszkiwały w domu stanowiącym aktualnie własność powoda położonym w (...). W drugiej połowie 2014 roku stosunki pomiędzy stronami uległy pogorszeniu, a na początku stycznia 2015 roku pozwana A. M. wyprowadziła się od powoda. Wyprowadzając się pozwana zabrała ze wspólnego miejsca zamieszkania stron samochód osobowy marki S. (...), nr rej. (...), nr nadwozia (...), (...) 2 16 (...) + 3g B., myjkę do okien K. (...) plus, łóżka M. plus 180/200 z pojemnikiem i materacem O. T. 180/200 i drukarkę B. (...).

(bezsporne)

Podczas wspólnego zamieszkiwania i pożycia strony nie prowadziły wspólnych finansów, jak również nie miały wspólnego rachunku bankowego. Opłaty za mieszkanie i media ponosił powód, który także finansował większość codziennych zakupów, jak żywność, środki czystości, itp. Pozwana A. M. partycypowała częściowo finansowo w zakupie przedmiotów urządzenia domowego, jak np. przedmioty wyposażenia kuchni w postaci naczyń kuchennych, jak również w razie potrzeby robiła niezbędne codzienne zakupy żywnościowe i środki czystości. Zajmowała się też prowadzeniem domu i utrzymaniem w nim porządku, w którym spędzała więcej czasu niż powód. W czasie trwania konkubinatu strony robiły sobie wzajemnie prezenty w postaci odzieży czy biżuterii. Planowały także dalszą wspólną przyszłość, a powód zakupił pozwanej pierścionek zaręczynowy za kwotę 8.000 złotych.

(dowód: zeznania świadków: E. B. –k.83, nagranie:00:12:17, P. G. – k.84, nagranie:00:34:12, E. K. (1) –k. 85, nagranie: 00:51:32, E. K. (2) –k. 86, nagranie: 01:08:21, F. K. k. 87, nagranie:01:19:39, M. K. -k. 88, nagranie: 01:34:56, J. M. - k. 88, nagranie: 01:46:15, P. Z. –k. 89, nagranie: 01:59:33, A. S. - k. 89, nagranie: 02:06:37, E. W. – k. 90, nagranie: 02:17:10 T. N. –protokół uproszczony rozprawy z dnia 17 lutego 2016 roku – nagranie: 00:05:50, D. K. –protokół uproszczony rozprawy z dnia 17 lutego 2016 roku- nagranie: 00:13:54)

Samochód marki S. (...) nr rej. (...) został zakupiony przez powoda 16 stycznia 2014 roku za cenę 9.500 złotych. Został on zarejestrowany na rzecz powoda i na rzecz pozwanej w tym celu, aby pozwana mogła korzystać ze zniżki ubezpieczeniowej. Z samochodu tego korzystała przede wszystkim pozwana A. M., która wówczas dojeżdżała do pracy w S., a samochód powód zakupił w celu ułatwienia pozwanej dojazdów do pracy i z pracy. Myjkę do okien i luster K. (...) plus powód zakupił 10 czerwca 2014 roku i oświadczył wówczas pozwanej, że kupił jej myjkę, aby ułatwić mycie okien w domu, w którym strony wspólnie zamieszkiwały. iPad 16 (...) został zakupiony przez powoda 30 grudnia 2011 roku i był następnie przez niego użytkowany, a łóżko (...) 180/200 z pojemnikiem i materacem O. T. – 07 grudnia 2013 roku. Łóżko również było użytkowane przez strony.

(dowód: zeznania świadków: E. B. –k.83, nagranie:00:12:17, P. G. – k.84, nagranie:00:34:12, E. K. (1) –k. 85, nagranie: 00:51:32, E. K. (2) –k. 86, nagranie: 01:08:21, F. K. k. 87, nagranie:01:19:39, M. K. -k. 88, nagranie: 01:34:56, J. M. - k. 88, nagranie: 01:46:15, P. Z. –k. 89, nagranie: 01:59:33, A. S. - k. 89, nagranie: 02:06:37, E. W. – k. 90, nagranie: 02:17:10 T. N. –protokół uproszczony rozprawy z dnia 17 lutego 2016 roku – nagranie: 00:05:50, D. K. –protokół uproszczony rozprawy z dnia 17 lutego 2016 roku- nagranie: 00:13:54)

Drukarkę B. (...) podarował powodowi jego kolega T. N., który w ten sposób zrealizował swoje zobowiązanie finansowe wobec powoda. Zarówno powód, jak i pozwana z niej korzystali, z tym, że pozwana częściej w związku z wykonywaną pracą w zawodzie psychologa.

(bezsporne)

Sąd zważył:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w części co do żądania nakazania pozwanej wydania samochodu osobowego marki S. (...), nr rej. (...), nr nadwozia (...), (...) 2 16 (...) + 3g B., myjki do okien K. (...) plus, łóżka M. plus 180/200 z pojemnikiem i materacem O. T. 180/200 i drukarki B. (...).

Poza sporem między stronami pozostaje ta okoliczność, że pozostawały one w konkubinacie przez siedem lat, a przez pięć lat wspólnie zamieszkiwały i prowadziły wspólne gospodarstwo domowe. W czasie wspólnego pożycia strony czyniły sobie wzajemnie prezenty w postaci zakupów odzieży, ubrań, biżuterii, itp. Troszczyły się także wzajemnie o siebie, a powód G. K. wielokrotnie podkreślał, że zależy jemu na ułatwieniu pozwanej życia codziennego, dojazdów do pracy, utrzymywania domu w porządku i czystości. Strony niewątpliwie miały plany zalegalizowania ich nieformalnego związku, skoro pozwana otrzymała od powoda wartościowy pierścionek zaręczynowy.

Bezsporna była także ta okoliczność, że wszystkie ruchomości objęte żądaniem pozwu – za wyjątkiem spinek metalowych do mankietów, co do których powód ostatecznie cofnął pozew – pozwana A. M. zabrała wyprowadzając się z domu powoda na początku miesiąca stycznia 2015 roku i aktualnie znajdują się one w jej posiadaniu.

Jeśli nawet wszystkie ruchomości, których wydania przez pozwaną powód się domagał, zostałyby pozwanej przez powoda darowane, nie oznacza to samo przez się, że powód nie może skutecznie domagać się ich wydania.

Zaznaczyć należy, że nieformalne związki partnerskie (konkubinaty) nie są w systemie polskiego prawa cywilnego prawnie reglamentowane, wobec czego w przypadku konieczności dokonania wzajemnych rozliczeń pomiędzy stronami takiego związku po ustaniu konkubinatu należy poddać ocenie charakter związku łączącego strony przed jego ustaniem, wzajemnych relacji i stosunków majątkowych stron pozostających w nieformalnym związku.

W wyroku z dnia 12 stycznia 2006 r. w sprawie II CK 324/2005, OSNC 2006, nr 10, poz. 170 Sąd Najwyższy wyraził pogląd, że istnieje możliwość odzyskania подарowanych w trakcie trwania nieformalnego związku partnerskiego pieniędzy i przedmiotów wartościowych, jednak partner musi udowodnić, że druga strona dawała mu podstawy do stwierdzenia, iż związek będzie trwał dłużej. Sąd Najwyższy uznał, że przysporzenie dokonane dobrowolnie przez jednego z partnerów na rzecz drugiego motywowane właśnie faktem pozostawania w związku partnerskim może stać się świadczeniem nienależnym w przypadku rozstania stron z uwagi na odpadnięcie zamierzonego celu świadczenia (jeżeli celem świadczenia, którego zwrotu żąda partner jest pozostawanie stron w nieformalnym związku partnerskim).

W przedmiotowej sprawie powód wykazał, że pozwana – w momencie dokonania zakupu przedmiotów objętych żądaniem pozwu – dawała mu podstawy do stwierdzenia, że ich związek będzie trwał przez dłuższy czas, co było celem świadczenia powoda.

Zachodzi zatem przypadek *condictio ob rem* (nie osiągnięcia celu świadczenia), o którym mowa w art. 410 § 2 k.c.

Wobec brzmienia przepisu art. 410 kc nie ulega, w ocenie Sądu, wątpliwości, że świadczenie powoda było nienależne, gdyż nie był w ogóle zobowiązany do tego świadczenia, a wykazanie przesłanek z art. 410 § 2 kc, uzasadnia stanowisko, iż może w takiej sytuacji żądać jego zwrotu.

Zaproponowany przez powoda materiał dowodowy pozwala zatem na uznanie, że roszczenie zasługuje na uwzględnienie na podstawie art. 410 § 2 kc w zw. z art. 405 kc.

W myśl art. 410 § 2 k.c. świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia.

W niniejszej sprawie mamy do czynienia, zdaniem sądu, z nieosiągnięciem celu świadczenia.

Wskazać należy, że świadczenie staje się nienależne m.in. wówczas, gdy nie zostaje osiągnięty zamierzony przez strony cel dokonywanego świadczenia. Ma to zazwyczaj miejsce wówczas, gdy nie spełniły się przewidywania co do zachowania się kontrahenta, jakimi kierował się spełniający świadczenie. W uzasadnieniu wyroku z 17 stycznia 2002 r., III CKN CKN 1500/00, LexPolonica nr 355817 (OSNC 2002, nr 11, poz. 140) Sąd Najwyższy wskazał, że przesłanka nieosiągnięcia zamierzonego celu świadczenia (art. 410 § 2 k.c.) jest spełniona wtedy, gdy jego celem było otrzymanie świadczenia ekwiwalentnego, do spełnienia którego odbiorca nie był zobowiązany”. W uzasadnieniu wskazano, „że nieosiągnięcie celu świadczenia (conductio ob rem) nie zachodzi, jeżeli cel, który świadczący miał na względzie spełniając świadczenie, wynika z istotnych postanowień umowy, zawartej z odbiorcą świadczenia. Ma natomiast miejsce wszędzie tam, gdzie celem świadczenia było otrzymanie zamierzonego ekwiwalentnego świadczenia od odbiorcy, który nie był zobowiązany do jego spełnienia i cel ten nie został osiągnięty. Sad Najwyższy wskazał także, że nie każdy cel, którego realizacji oczekuje świadczący, jest z punktu widzenia conductio ob rem prawnie relewantny, dlatego wymaga się, aby cel świadczenia objęty był porozumieniem woli stron (określanym w doktrynie jako porozumienie co do podstawy prawnej świadczenia). Chodzi o to, aby na podstawie ogólnych zasad wykładni można było stwierdzić istnienie między stronami porozumienia woli, z którego treści wynika, że odbiorca otrzymuje świadczenie tylko ze względu na oczekiwany cel (tak w Komentarzu do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania. Tom I-II, wyd. X, Opublikowano: LexisNexis 2011).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego spotyka się koncepcję, iż instytucja nieosiągnięcia zamierzonego celu świadczenia występować może w rozliczeniach pomiędzy osobami będącymi wcześniej w związkach partnerskich, tj. w sporach po rozejściu się osób pozostających w tzw. nieformalnym związku partnerskim. Według tezy wyroku Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2006 r., II CK 342/05, OSNC 2006, nr 10, poz. 170): „Istnieje możliwość odzyskania подарowanych w trakcie trwania nieformalnego związku pieniędzy i przedmiotów wartościowych. Powód musi jednak udowodnić, że druga osoba dawała mu podstawy do stwierdzenia, iż związek będzie trwał dłużej”.

W uzasadnieniu wyżej powołanego wyroku Sąd Najwyższy wskazał, że porozumienie stron, będące przesłanką żądania zwrotu świadczenia w związku z nieosiągnięciem zamierzonego celu, dotyczyć może tylko samej podstawy świadczenia, a nie jego ewentualnego zwrotu (art. 410 § 2 k.c.). Zaznaczył także, że z instytucji z art. 410 par 2 k.c. może skorzystać osoba, którą z odbiorcą świadczenia (accipiens) nie łączy taki stosunek obligacyjny, z którego obowiązek świadczenia wynika, a ponadto, że przyjmujący świadczenie nie jest, ani po otrzymaniu świadczenia, ani też nie był wcześniej zobowiązany do spełnienia oczekiwanego od niego świadczenia. Najistotniejszego jednak znaczenia nabiera kwestia dotycząca porozumienia stron.

Sąd Najwyższy wskazał, że porozumieniem stron powinna być objęta podstawa świadczenia w tym sensie, że odbiorca świadczenia powinien znać cel świadczącego i przez przyjęcie świadczenia dać wyraz, że go aprobuje. Nie jest to jednak porozumienie składające się na treść czynności prawnej, lecz jest to porozumienie tylko co do podstawy prawnej świadczenia. Gdyby porozumienie takie miało stanowić czynność prawną, to w razie nieosiągnięcia celu zastosowanie powinny znaleźć przepisy o odpowiedzialności za niewykonanie zobowiązania, a nie przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. Strony zatem nie muszą zawierać porozumienia (umowy) co do zwrotu świadczenia, skoro zwrot ten możliwy jest na podstawie art. 410 § 2 k.c.

Celem świadczenia, którego zwrotu żąda powód, było pozostawanie stron w nieformalnym związku partnerskim. Wynika to wprost z przesłuchania stron. Zatem zbędne stało się zawieranie umowy pomiędzy stronami, że zakończenie związku będzie skutkowało zwrotem świadczenia, które pozwana w trakcie tego związku otrzymała od powoda.

Istotne jest, czy powód, spełniając świadczenie, miał na celu uzyskanie od pozwanej ekwiwalentnego świadczenia, do którego nie była prawnie zobowiązana, a którym było pozostawanie w nieformalnym związku. Taki przypadek conductio ob rem (zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty), określanym w doktrynie jako skłanianie, polega na tym, że świadczący daremnie zmierza do skłonienia odbiorcy do niewymuszonego zachowania, do którego ten nie może lub nie chce prawnie się zobowiązać. Świadczenie w postaci sfinansowania przez powoda zakupu

przedmiotów objętych żądaniem pozwu, które miało ułatwić kontynuowanie związku stron, może wskazywać na istnienie między stronami porozumienia woli odnoszącego się do podstawy tego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego wcześniej powołanego).

Dla zastosowania omawianej kondykcji istotne jest to, że zarówno świadczący, jak i przyjmujący świadczenie mają świadomość i akceptują cel świadczenia, co zakłada istnienie między nimi porozumienia określanego jako „porozumienie woli” albo „porozumienie co do podstawy prawnej świadczenia” - niebędącego czynnością prawną - z którego wynika, że odbiorca świadczenia otrzymuje świadczenie tylko ze względu na oczekiwany cel (zob. przykładowo wyroki SN: z 11 stycznia 2002 r., IV CKN 581/00, LexPolonica nr 355814 (OSNC 2002, nr 11, poz. 135) i z 17 stycznia 2002 r., III CKN 1500/00, LexPolonica nr 355817 (OSNC 2002, nr 11, poz. 140).

Odnosząc powyższe do niniejszej sprawy stwierdzić należy, że powód, dokonując zakupu samochodu, myjki do okien i łóżka z materacem miał na celu uzyskanie od pozwanej świadczenia w postaci pozostawania w związku z pozwaną. Strony się rozumiały, wzajemnie się wspierały, tworzyły nieformalny związek jeszcze w połowie roku 2014 roku, chciały być razem, co jest bezsporne. Zatem oczekiwania powoda, że pozwana dawała podstawy, by twierdzić, że związek będzie kontynuowany także po zakupie ruchomości objętych żądaniem pozwu, były po stronie powoda całkowicie uzasadnione.

Jednakże zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty. W połowie 2014 roku między stronami zaczęły się nieporozumienia, zaś sama pozwana oficjalnie na początku 2015 roku wyprowadziła się z mieszkania powoda.

W realiach niniejszej sprawy stwierdzić zatem należy, że żądanie powoda znajduje oparcie w treści art. 410 § 2 k.c. w zw. z art. 405 k.c.

Z tego też względu Sąd orzekł, jak punkcie 1 wyroku.

W części objętej żądaniem nakazania pozwanej wydania spinek stalowych do mankietów marki A. nr (...)pozew został cofnięty, na co pozwana wyraziła zgodę. Cofnięcie pozwu w tej części jest dopuszczalne, albowiem czynność ta nie jest sprzeczna z prawem, zasadami współżycia społecznego ani nie zmierza do obejścia prawa.

Z tego też względu należało postępowanie w sprawie w tej części umorzyć (art. 355 § 1 i 2 kpc w zw. z art. 203 § 1 i 4 kpc), o czym Sąd orzekł w punkcie 2 wyroku.

Znosząc wzajemnie między stronami koszty zastępstwa procesowego Sąd miał na względzie tę okoliczność, że powód cofnął w części pozew, a nadto – że obydwie strony w niniejszym procesie reprezentowane były przez fachowych pełnomocników.

O kosztach procesu w punkcie 4 wyroku orzeczono na podstawie art. 108 § 1 kpc i art. 98 § 1 kpc, wyrażających zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania.

Mając na względzie powyżej wskazany stan faktyczny i przepisy prawa, orzeczono jak w sentencji.